

25 квітня 2019 р.

2. Адаптивний спорт задовольняє потреби особи у максимально можливій самореалізації своїх здібностей, зіставленні їх із здібностями інших людей; потреби в комунікативній діяльності і, взагалі, у соціалізації.

В процесі підготовки до змагань, як лікарсько-педагогічного процесу, відбувається реалізація фізичного, емоційно-психічного і інтелектуального потенціалу параспортсмена. Даний напрям розвивається як параолімпійський міжнародний рух.

3. Адаптивна рухова рекреація дозволяє задовольнити потреби особи з відхиленнями в стані здоров'я у відпочинку, цікавому проведенні дозвілля, отриманні задоволення і спрямована на активізацію, підтримку або відновлення фізичних сил, профілактику стомлення.

4. Адаптивна фізична реабілітація спрямована на здатність задовольнити потреби інваліда у лікуванні, відновленні у нього тимчасово втрачених функцій.

Необхідно констатувати, що багато параспортсменів проходять послідовний шлях від фізичної реабілітації в умовах стаціонару через рекреативно-оздоровчий спорт і до параолімпійських ігор.

Отже, АФК є різнобічним видом діяльності, який давно застосовується в Україні, і в даний час об'єднує в собі адаптивний спорт, адаптивну рухову рекреацію, адаптивне фізичне виховання.

Адаптивна фізична культура займає особливе місце у системі комплексної реабілітації і соціальної адаптації та подальшій інтеграції осіб з обмеженими можливостями здоров'я і дає їм реальний шанс на активну участь в житті суспільства.

1. В Україні збільшилась кількість осіб з інвалідністю [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://dostup.pravda.com.ua/request/kilkist_liudie_i_z_invalidnistiu

2. Круцевич Т.Ю., Когут І.О. Формування понятійно-категоріального апарату в межах адаптивної фізичної культури / Т.Ю. Круцевич, І.О. Когут / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.infiz.dp.ua/joomla/media/sport-visnik-pred/2015-02/2015-02-19.pdf>

3. Кухаренко О., Воевода Я. Стан, проблеми, перспективи розвитку адаптивної фізичної культури / О. Кухаренко, Я. Воевода / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/3506/1/Kukharenko%20O..pdf>

4. Родюкова Л. В. Физическая реабилитация и социальная адаптация средствами физической культуры и спорта / Л.В. Родюкова / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://открытыйурок.рф/статьи/661910/>

5. Соціальна педагогіка: словник-довідник / За заг. ред. Т.Ф. Алексеєнко. – Вінниця: Планер. – 2009. – 542 с.

6. Строгова Н.А. Адаптивная физическая культура в системе комплексной реабилитации и социальной интеграции инвалидов / Н.А. Строгова // Теория и практика общественного развития. – 2012. – № 2. – С. 171.

ІННОВАЦІЇ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Вікторія Звєкова

кандидат педагогічних наук, доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Навчання в інклюзивних освітніх закладах є корисним як для дітей з особливими освітніми потребами, так і для звичайних дітей, членів родин та суспільства в цілому. Як свідчать дослідження, в інклюзивних класах наголос робиться в першу чергу на розвитку сильних якостей і талантів дітей, а не на їхніх проблемах.

Інклюзивна освіта як системна інновація орієнтована на підвищення якості освіти та забезпечення успішної соціалізації дітей:

25 квітня 2019 р.

- приймає і цінує різноманітність і забезпечує доступність до освіти для всіх учнів з використанням індивідуального підходу (для всіх, в тому числі – до дитини з обмеженими можливостями здоров'я);

- забезпечує процес особистісного розвитку, поряд з навчанням і вихованням всіх (особам з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідністю потрібна спеціальна психолого-педагогічна та медико-соціальна допомога);

- створює психологічний комфорт всім: підтримку, а не тиск, взаємодопомога, а не конкуренцію всіх (діти з обмеженими можливостями здоров'я потребують підтримки ще більше, ніж їх однолітки);

- надає психологічну безпеку: захищає дітей від загроз їх гідності і самооцінку, від психологічного насильства і розчарування (дитина з обмеженими можливостями максимально вразливий);

- максимально використовує способи зміцнення і збереження здоров'я дітей (можливості здоров'я дітей з ОВЗ обмежені і їх необхідно посилювати).

Як відомо, термін «інновація» походить від латинського *novatio*, що означає «оновлення, зміна і приставки *in*, яка перекладається з латинської як «напрям».

У дослівному перекладі «*innovatio*» – «у напрямку змін». В англійській мові «*innovation*» вживається в значенні «нововведення». Узагальнено можна сказати, що інновації - це впровадження будь-яких поліпшень в будь-яку роботу, процес, технологію, продукт, сервіс, систему, модель, що дозволяє збільшити ефективність, поліпшити якість, вирішити проблему, що вдосконалити, досягти більшого, створити щось краще і т. д.

Принципове поліпшення того чи іншого технологічного або управлінського процесу при його впровадженні є загальновизнаним критерієм інноваційності.

Новітній філософський словник конкретизує це визначення в соціальному аспекті: явища культури, яких не було на попередніх стадіях її розвитку, але які з'явилися на даній стадії і отримали в ній визнання («соціалізувати»); зафіксовані в знаковій формі та/або у діяльності шляхом зміни способів, механізмів, результатів, змісту самої цієї діяльності.

Стосовно педагогічного процесу інновація означає введення нового в цілі, зміст, методи, форми і засоби навчання і виховання, організацію спільної діяльності педагога і учня для досягнення стабільних і більш ефективних результатів образования. В теорії обґрунтовано, що інновація є не простим і лінійним феноменом, а швидше комплексним багатоетапним процесом, що включає в себе цикли як прямого, так і зворотного зв'язку. Інноваційний процес, як правило, починається зі створення і апробації нововведення, потім слідує аналіз результатів і, якщо потрібно, коригування, і лише після цього відбувається його впровадження в педагогічний процес і розповсюдження.

Існує велика кількість видів і типів інновацій. В практиці використовуються різні можливості впровадження нововведень, що ведуть до збільшення ефективності, поліпшення якості, оптимізації освітніх процесів. Дослідження еволюції інновацій дозволяє укласти, що є такі інноваційні рішення, які, проникаючи точково, ведуть до набагато більш значним позитивним ефектам у всій системі. Системні інновації - найбільш ефективні рішення в розвитку процесів, організацій, галузей, регіонів, мікро - і макро системою.

Інновації відрізняються за ступенем впливу на розвиток всієї системи, в якій вони впроваджуються. У різних теоретичних джерелах⁹ автори класифікують інновації за силою свого впливу і за масштабом впливу на всю систему, визначаючи їх схожими назвами:

- точкові (локальні) інновації;
- структурні (сферичні, просторові, архітектурні) інновації;
- фундаментальні (базові) інновації;
- кардинальні (власне системні) інновації;
- багатовимірні (різнобічні, глобальні) інновації;

25 квітня 2019 р.

- надсистемные інновації.

XXI століття – епоха системних інновацій, в тому числі, у сфері освіти. Ми володіємо узагальненим досвідом практики застосування системного підходу до інновацій. Введення та розвиток інклюзивної освіти можна справедливо віднести до числа яскравих прикладів ефективної системної інновації. Нормативно-правова вимога запровадження інклюзивної освіти в масове освітній простір поставило перед нами багато питань і завдань, відповіді на які і рішення яких вимагають системного розвитку, використання нових підходів, народження нових концепцій і парадигм.

Методологію дослідження становить аналіз та узагальнення нормативно-правових документів у сфері освіти, довідкових та навчальних видань, публіцистичних матеріалів, а також науково-дослідних робіт зарубіжних і вітчизняних вчених, авторитет і наукова репутація яких визнані

науковим співтовариством, а популярність досягнута високим рівнем досліджень в області інклюзивної освіти.

На сучасному етапі – інклюзія є провідною тенденцією у розвитку системи освіти в усьому світовому співтоваристві [3].

Інклюзивна освіта – це довгострокова стратегія, що потребує систематичності і послідовності, безперервності, комплексного підходу для її реалізації. Тому дану інновацію правомірно назвати фундаментальною, коли «інновації – в основі змін», «інновації - на основі сучасних досягнень науки і використання передового досвіду, вони становлять фундамент методології, на ідеях якої розробляються і впроваджуються інноваційні стратегії.

Інклюзія в освіті – це процес, здійснення якого передбачає, насамперед, зміну філософії освіти, і як наслідок цього – організаційні, змістовні і технічні зміни.

Рішення в області розвитку інклюзивної освіти вносять істотні оновлення в структуру освіти і змінюють освітній простір на регіональному та галузевому рівні, відбиваючись на структурі інвестицій, реструктуризації організацій, структурні пропозиції щодо розвитку інклюзивного освітнього процесу і відповідних психолого-педагогічних технологіях.

Інклюзія – інноваційний шлях розвитку освіти на всіх рівнях. Дана інновація стосується і структур управління, сфера діяльності яких поширюється на роботу з педагогами та іншими працівниками, які навчаються, батьками, здійснення зв'язку з навколишнім середовищем, контролем, аналізом, регулюванням та інформаційним забезпеченням інноваційної діяльності.

Системний підхід у розвитку інклюзивної освіти реалізується вже багато років і на рівні державної політики у сфері освіти, і на рівні регіонів [4]. В останні роки вибудована система інклюзивної освіти, яка представлена на всіх рівнях, у тому числі на рівні підготовки професійних кадрів. У багатьох педагогічних вузах реалізуються програми бакалавріату та магістратури, виконуються якісні та кількісні наукові дослідження, вже захищені кандидатські дисертації з проблем інклюзивного навчання. На рівні додаткової професійної освіти здійснюється навчання за різними програмами підвищення кваліфікації педагогічних працівників, багато вузів підтримують даний напрямок проведенням конференцій, наукових шкіл, семінарів, вебінарів та інших форм професійного взаємодії та підвищення компетентності.

Інклюзивна освіта як системна інновація стало предметом наукових дискусій в рамках наукової школи. Приємно також відзначити, що за підсумками Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2018» визнана Косович Н.М. з номінації «Вчитель інклюзивного класу», вчителя комунального неприбуткового закладу освіти Ізмайльської міської ради «Український лицей з поглибленим вивченням іноземних мов імені Т. Г. Шевченка» м. Ізмайл.

25 квітня 2019 р.

Інклюзивна освіта як багатовимірний інноваційний процес включає рішення, пов'язані з формуванням середовища, інфраструктури і силового поля, створенням цінностей і сприятливого клімату для розвитку, впровадження та реалізації інновацій. Очевидно, що вона пов'язана не тільки з матеріальною складовою системи освіти, але і з тонкими ідеологічними складовими: емоційно-ціннісними, смисловими основами нововведення.

У методології інклюзії в освіті обґрунтовано єдність трьох взаємопов'язаних аспектів, що відображають найбільш важливі напрямки поліпшення ситуації в освітніх організаціях: створення інклюзивної культури, розробка інклюзивної політики і впровадження інклюзивної практики.

Отже, реалізація інклюзивної практики стимулює українську інтелігенцію до перегляду педагогічної позиції, пошуку нових методів викладання. В інклюзивній школі вибудовується нова система цінностей, реалізуються нові освітні технології, закуповується нове обладнання. Психолого-педагогічний супровід дитини з обмеженими можливостями здоров'я в інклюзивній школі надає значну допомогу і підтримку його сім'ї. Розвиток інклюзивної освіти адекватно соціокультурному рівню сучасного суспільства, що проголошує громадянські свободи, рівні права, цінність людської гідності та індивідуальності.

Аналіз теоретичних джерел підтверджують, що впровадження інклюзивної освіти як системної інновації – фундаментальної, структурної, кардинальної, багатовимірної - вносить суттєві перетворення в усі елементи системи освіти і рішучим чином оптимізує, вдосконалює, активізує освітній простір на регіональному та галузевому рівні володіє достатніми ресурсами, щоб поліпшити якість і підвищити ефективність освіти молоді.

1. Про затвердження Плану заходів щодо виконання завдань і заходів Державної цільової програми на період до 2020 року плану заходів, щодо забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі дітей-інвалідів (від 01.10.2012 р. №1063);

2. Наказ МОН від 23 квітня 2018 р. «Про затвердження Типового переліку спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних класах закладів загальної середньої освіти» (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11 05. 2018 р. №582/32034)

3. Наказ МОН України від 08.06.2018 № 609 Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти

4. Наказ департаменту освіти і науки ОДА №88/ОД від 22.03.2019 р. «Про організацію виконання Наказу про організацію МОН від 01.02.2019 р. №117 « Про проведення третього туру Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2019»

5. Попова О.В. Інновації в сучасній педагогічній теорії та практиці // Педагогіка та психологія:Збірник наукових праць / За заг. редакцією акад. І.Ф. Прокопенка, чл. -кор. В.І. Лозової. – Харків: ХДПУ, 1999. – Вип. 9. – С. 10-19.